

PRIOPĆENJE

povodom nove sezone upisa u srednje škole

Kao i proteklih godina, i ove godine se u hrvatskim srednjim školama ponavlja farsa uzrokovana nepravедnim, birokratskim, nazadnim i destimulirajućim sustavom upisa osmaša u prvi razred srednjih škola.

Glavni indikator ove farse je sve veće zagušenje hiperodlikašima - učenicima s prosjekom 5,0 u sedmom i osmom razredu osnovne škole i 60 ili više bodova na bodovanju za upis u srednju školu. Iz sve više škola širom Hrvatske dolaze informacije kako ove godine više nego ikad "potpunih odlikaša" (dakle onih sa *svim* peticama) nije uspjelo upisati željenu školu u prvom roku jednostavno zato jer ih - ima previše!

Međutim, kao i mnoge druge stvari u hrvatskom obrazovnom sustavu, a i društvu općenito, **problem hiperodlikaša na upisima samo je simptom jednog većeg, strašnijeg i puno dubljeg problema**, a to je da su hrvatske škole - i to osnovne puno više nego srednje - gotovo u potpunosti prestale biti mjesta čija je primarna funkcija obrazovanje, a postale institucije gdje se rutinski štancaju svjedodžbe, a da su učitelji prestali biti osobe koje dijele i šire znanje, a postali državni službenici čiji je posao izdavanje papira bez pokrića.

Udruga "Nastavnici organizirano" ovakav sustav upisa u srednje škole smatra katastrofalnim ne samo za hrvatsko školstvo, nego i za cjelokupno društvo, i to iz sljedećih razloga:

1. Sustav upisa temeljen isključivo na ocjenama iz osnovne škole je subjektivan i nepravedan. Čak i u idealnom slučaju, kad bi svi hrvatski učitelji i nastavnici bili jednako korektni i profesionalni, kriteriji različitih osoba nikada se ne mogu potpuno unificirati. Zbog toga **prednost pri upisima neće imati učenici koji su u toku školovanja usvojili više znanja i bolje radne navike, nego oni koji su u sedmom i osmom razredu osnovne škole imali one nastavnike koji su - iz bilo kojih razloga - bili skloniji davanju dobrih ocjena.**

U manje idealnom slučaju, kakav je na stvari u dobrom dijelu hrvatskog školstva, prednost pri upisima će imati učenici koji dolaze iz osnovnih škola u kojima se ocjene dijele šakom i kapom - bilo zbog "mira u kući" jer se škola nalazi u maloj zajednici gdje se svi međusobno poznaju, bilo zbog direktiva ravnatelja da "naši moraju imati dobre ocjene", bilo zbog samilosti nastavnika koji ne želi hendikepirati "svoje učenike" znajući da ionako "svi drugi poklanjaju, pa neće valjda on biti jedina poštena budala".

2. Sustav upisa temeljen isključivo na ocjenama iz osnovne škole je destimulativan i predstavlja učenje korupcije od malih nogu. Prvo, učenici su svjesni da nije znanje to što će im osigurati boljitak, nego oznaka na komadu papira do koje se može doći na više od jednog načina. Drugo, nastavnike koji ocjenjuju se stavlja u poziciju da samostalno odlučuju o sudbini djeteta koje su pratili nekoliko godina, bez potrebe da se vodi ikakvim objektivnim kriterijima. To što ih mnogi učitelji i dalje pokušavaju održati, usprkos pritiscima sa svih strana, služi im na čast. Na žalost, velika većina u tome jednostavno ne uspijeva o čemu mogu posvjedočiti nastavnici prvih razreda srednjih škola u koje se onda takvi učenici upisuju.

Ubrzana inflacija odlikaša jasan je pokazatelj da je ogroman broj osnovnih škola i nastavnika prihvatio koncept "ocjenjivanja za upis" i ne žele hendikepirati svoje učenike tako što će ih ocjenjivati objektivno. Jednom kad je ovaj trend započeo, prije puno godina, bilo je logično za očekivati - svima osim prosvjetnim vlastima - da će rasti eksponencijalno i da ga se neće moći zaustaviti nikakvim apelima ili inspekcijama.

Zbog toga zahtijevamo od prosvjetnih vlasti da hitno krenu s osmišljanjem sustava u kojemu bi se učenici upisivali u srednje škole na temelju ispita na kojemu bi objektivno, pod jednakim uvjetima sa svojim vršnjacima, pokazali kakvo im je doista znanje, a ne u kakvom su odnosu - oni ili, češće, njihovi roditelji - sa svojim dosadašnjim nastavnicima ili, češće, s ravnateljem. Taj sustav u prijelaznom periodu može uključivati prijemne ispite, a kasnije se može pretvoriti u "Malu maturu". **No, nekakav oblik ispita mora postojati.**

Nastavnici okupljeni u Udrugu "Nastavnici organizirano" su prije šest mjeseci, još u prvim tjednima konstituiranja nove vlasti, pred dužnosnike Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta izašli s prijedlogom uvođenja prijemnih ispita u srednje škole, kao i veći broj drugih prijedloga. Od tada do danas sve što smo dobili kao odgovor je potpuno ignoriranje.

Argumenti koje smo u međuvremenu čuli, ne kao dio javne rasprave, nego usput, a koji idu protiv održavanja prijemnih ispita - da "nije pravedno da budućnost djeteta ovisi o tome kako će biti raspoloženo i koncentrirano na dan kad piše ispit" - ne prihvaćamo. Kao prvo, to je svakako pravednije nego da mu budućnost ovisi o tome je li išao u školu gdje su se ocjene poklanjale ili je postojao neki kriterij. Kao drugo, "dan kad se piše ispit" ne mora biti samo jedan, a ako je dijete loše raspoloženo i dekoncentrirano svaki dan kad piše ispit, onda je i to indikator nečega. Kao treće, o tom ispitu djetetu ne ovisi cijeli život i, ako je zaista bila riječ o lošoj sreći ili nedostatku koncentracije, u najgorem će slučaju izgubiti jednu godinu života (ako već ne bude mogućnosti da se upiše u drugom roku) i postupak će moći ponoviti sljedeće godine.

Drugi, čvršći argument protiv ovakvih ispita je da ne treba težiti školstvu koje bi bilo "učenje za ispit", nego onome koje je "učenje za znanje". No, u sadašnjoj situaciji, bilo bi dobro težiti školstvu koje podržava **bilo kakvo učenje jer to je ono čega u hrvatskim školama ima sve manje.**

Općenito smatramo da treba težiti sve većem uvođenju ispita i donošenju odluka na temelju njih, a ne na temelju pisanih potvrda koje, kad se jednom ispišu, postaju sveti dokument koji se više ne može promijeniti.

Također pozivamo na konačno započinjanje javne rasprave o ovom pitanju kao jednom od centralnih i najvažnijih za hrvatsko školstvo, direktno vezanom uz jednu od najsrमतnijih kontinuiranih afera koja se svake godine ponavlja početkom ljeta - i svaki put se svi čudom čude kako je to moguće - a indirektno vezanom uz čitav sustav, pa i cjelokupan **pojam** obrazovanja.

Udruga "Nastavnici organizirano"
Zagreb, 5. srpnja 2012.